

FILMSTUDIEARK

OLE BULL

HIMMELSTORMEREN

FAKTA OM FILMEN

Regi: Aslak Aarhus

Fiolin: Henning Kraggerud

Produsent: Ole Bernt Frøshaug

Klipp: Robert V. Stengård

Foto: Torstein Nodland, Tore Vollan, Philip Øgaard, Pål Nissen

Fortellerstemmer: Bjørn Wilberg Andersen (Ole Bull), Andrea Bræin Hovig (Félicie), Preben Olram (kommentar), Sven Nordin, Ninja Benneche

Produksjonsselskap: Visions AS

Produksjonsland: Norge

Produksjonsår: 2006

Distribusjon: Oro Film

Spilletid: 90 min

Sensur: Tillatt for alle

Filmstudieark skrevet av
Åse M. Meyer

Klassetrinn:

8. – 10. klasse

Studieforberedende
utdanningsprogram

Fag:

Musikk, historie, kulturhistorie,
kunsthistorie, norsk

**FOR Å BESTILLE BILLETTER TIL
FILMEN, TA KONTAKT MED DIN
NÆRMESTE KINO.**

HVEM VAR OLE BULL?

Ole Bornemann Bull ble født i Bergen i 1810 og døde i 1880. Han var fiolinist og komponist og ble regnet for å være en av sin tids aller fremste musikere. Ole Bull var både verdensmann og verdensstjerne og brukte store deler av livet sitt på å reise rundt og holde konserter. Han var en megastjerne i sin tid og erobret posisjonen som verdens mest virtuose og tiljublede fiolinist etter den store Paganini. Han spilte for keisere, fyrster og konger, vanlige arbeidsfolk og kresne publikummere i europeiske operahus. Han fremkalte besvimelser og ekstase som en pop-stjerne. Han lot seg inspirere av ulike kulturer og musikktradisjoner der han spilte, samtidig som han knyttet den norske folkemusikken til egne komposisjoner.

Den berømte mesterspelemannen Myllarguten var en av hans store inspirasjonskilder.

Ole Bull var grenseløs i sine erobringer og var på konstant turne i 50 år. Han reise verden rundt og levde et eventyrlig liv, samtidig som han også var en glødende nasjonalist og opptatt av nasjonsbygging i Norge. I 1850 grunnla han Det Norske Theater i Bergen, som ble forløperen til det som i dag er Den Nationale Scene. Han engasjerte talentene Henrik Ibsen og Bjørnstjerne Bjørnson i arbeidet med teateret og løftet også fram det unge talentet Edvard Grieg, som ble sendt på musikkskole til Tyskland som femtenåring.

Hans prosjekter var mange og store og i 1852 forsøkte han å skape et idealsamfunn i Pennsylvania, USA. Der kjøpte han tusenvis mål tomt og grunnla "kolonien" Oleana som skulle være et mønsterland å bo i. Flere hundre nordmenn ble med over, men etter to år måtte han oppgi prosjektet og tapte alle sine penger. I

dag er forøvrig området gjort om til nasjonalpark under navnet Ole Bull National Park.

Bull var også et PR-geni i sin samtid og en mester i å markedsføre seg selv og sine konserter i alle land hvor han opptrådte. Grenseløs og forførende, magisk og karismatisk, slik ble Ole Bull beskrevet i sin samtid. Han var en visjonær mann som forfulgte sine drømmer. Men samtidig som han triumferte på scener verden over, påførte han familien hjerteskjærende sorger og familielivet endte i tragedie. Hans franske kone Felicie ble tvangsinnlagt på Gaustad asyl med diagnosen "familiesorg og hjemlengsel" og fire av hans seks barn døde før Ole Bull selv.

Ole Bull ble et nasjonalt ikon som ble brukt i kampen for Norge som selvstendig nasjon i opptakten til frigjøringen i 1905. Han ble begravet i Bergen som en konge; fjorten dampskip eskorterte båten med Ole Bulls kiste til kai.

KORT OM FILMEN

Ole Bull – Himmelstormeren er en 90 minutter lang dokumentarfilm om livet til Ole Bull. Filmens hovedfokus er på eventyreren og den grenseløse Bull, men filmen forteller også dramaet om fiolinkongen som vant verden og tapte sine nærmeste. Sjangermessig kan den beskrives som en historisk dokumentarfilm der vi kommer tett inn på hans dramatiske liv gjennom dagbøker, brev og journaler. Men først og fremst er det en film der musikken spiller en sentral rolle, og flere av Bulls tapte verker ble gjenopplaget under det nitidige research-arbeidet som ligger bak filmen. En av Europas fremste solister, den norske fiolinisten Henning Kraggerud, fremfører musikken og er med på reisen i Ole Bulls fotspor. Han er filmens musikalske veileder og har lagt ned et stort arbeid i å lære seg Bulls teknikker og spillestil, som var karakteristisk og unik. Filmens visuelle uttrykk er en blanding av arkivmateriale, dramatiseringer og rekonstruksjoner, opptak fra reiser til steder som stod sentralt i Bulls liv og opptak av musikkframføringer verden over – der Henning Kraggerud tolker Ole Bull.

Mot slutten av sin karriere og sitt utrolige liv, stod Ole Bull på toppen av Kheops-pyramiden og fremførte *På solen jeg ser*. Filmen om hans liv avsluttes på det samme dramatiske stedet – forøvrig en location (opptakssted) som var svært vanskelig å skaffe tillatelse til å benytte. Først etter flere måneders intens lobbyvirksomhet mot egyptiske myndigheter og direkte kontakt

med den egyptiske presidentfruen, fikk filmteamet til slutt en to timers tillatelse!

HENNING KRAGGERUD

Henning Kraggerud er født i 1973, og har etablert seg etablert som en av Skandinavias fremste fiolinister. Under Festsspillene i Bergen 2004 var han "Årets Festspill-artist". Kraggerud har opptrådt som solist og kammermusiker på internasjonale festivaler og gitt kritikerroste konserter over hele verden. Han har spilt med ledende symfoniorkestre og dirigenter i inn-og utland, bl.a. St.Petersburg Filharmonien, Royal Scottish National Orchestra, Halle Orchestra, Bournemouth Symphony, Beethoven Academy, Sveriges Radios Symfoniorkester, Budapest Festival-orkester, Helsinki Filharmonien og Oslo Filharmonien.

Som kammermusiker har han samarbeidet med musikere som Leif Ove Andsnes, Martha Argerich, Stephen Kovacevich, Truls Mørk og Kathryn Stott. Sammen med pianisten Helge Kjekshus har Kraggerud gitt konserter over hele USA - overalt med strålende kritikker.

FORSLAG TIL ARBEIDSOPPGAVER

Ole Bull – Himmelstormeren fungerer utmerket som utgangspunkt for fordypningsoppgaver/temaoppgaver i flere fag. Nivået bør naturlig nok tilpasses kompetansemålene som er satt for klassetrinnene og de ulike studieforbereidende programområdene.

* Innen norskfaget kan det være relevant og morsomt å trekke sammenligninger mellom Ibsens *Peer Gynt* og Ole Bulls liv. Mange kilder hevder at det dramatiske livet til Ole

Bull var modell for Peer Gynt. La elevene lese hele eller deler av Peer Gynt og deretter presentere scener fra Ibsens drama som sammenfaller med hendelser i Bulls liv.

* Ole Bull var en karismatisk lederskikkelse i det intellektuelle

og kunstneriske miljøet i Norge. Han var dessuten svært opptatt av nasjonsbygging og norsk selvstendighet, og inspirerte både Ibsen, Bjørnson og Wergeland. I Ole Bulls begravelse sa Bjørnstjerne Bjørnson i sin tale:

"Ole Bull blev det første og største Festøyeblikk i dette Folks liv; han gav os Selvtillid, det største som dengang kunde gives os".

Elevene kan jobbe i grupper og lage prosjekter rundt de tre forfatternes forhold til Ole Bull. Hva skrev de i tiden før og rundt 1850 da Bull grunnla teateret i Bergen? Hva kjennetegner livsverkene til de tre forfatterne?

* Filmen kan også brukes som innfallsport til kunsthistorie. Ole Bull sto bl.a. modell til felespilleren i Tiedemann og Gudes *Brudeferden i Hardanger* som ble malt i 1848. Midten av 1800-tallet kalles nasjonalromantikken i malekunsten. Noe som kjennetegner denne perioden, er at kunstnerne syntes det var viktig å male det som var spesielt norsk.

Hvilke andre malere var sentrale i denne perioden? Hva kjennetegner nasjonalromantikken innen musikk og litteratur? Og hvem regnes som sentrale aktører?

* Hvem var den berømte Myllarguten? Hva slags musikk var det han representerte? Forsøk å finne ut mer om hans liv og innflytelse på norsk folkemusikk.

* Hvorfor oppsto nasjonalromantikken? La elevene se nærmere på den historiske epoken fra begynnelsen av 1800-tallet og fram til unionsoppløsningen, og se hva som kjennetegner det politiske landskapet og stemninger på denne tiden.

* Ole Bull var på kontinuerlig reise og på sin første Amerika-reise i 1843 oppholdt han seg i flere måneder på Cuba. I Havanna ble Bull akkompagnert av et orkester som for det meste bestod av fargede, og han hevdet begeistret at dette var de beste musikerne han noen gang hadde spilt med. Hva kjennetegnet Cuba på denne tiden?

* Under følger et vers fra et lengre dikt som Henrik Wergeland skrev til Bull før han la ut på denne reisen:

*Far da hen, far da hen, min Søn!
La din Tryllebue skjænke
Arme Negers Suk iløn
Styrken af en bønhørt Bøn,
Saa hans Lænke
For dens Strøg maa sønderbriste!*

Hva sier dette verset om Henrik Wergelands liv og virke?

* Et av de merkeligste og mest ambisiøse prosjektene til Ole Bull var dannelsen av idealsamfunnet Oleana. Hvorfor gjorde han dette og hva skjedde med Oleana? Hvilke spor har Ole Bull satt etter seg i USA?

* Henning Kraggerud har arbeidet intens med å øve inn Ole Bulls musikk. La elevene lytte til hans tolkninger av Ole Bulls verker og deretter til andre innspillinger med Kraggerud. Hvorfor ble Kraggerud valgt til å tolke Ole Bull?

* Filmen fokuserer først og fremst på eventyreren, musikeren og den grenseløse Bull, men som tilskuer får vi også innsyn i hans familieliv og smerten han påførte sine nærmeste. Diskuter i klassen om det er mulig å forene familieomsorg med så sterke kunstneriske visjoner og ambisjoner som Ole Bull levde ut?

FORSLAG TIL FORDYPNINGSLITTERATUR OM OLE BULL

Bjørnstad, Ketil; *Flammeslukeren Ole Bull - en livshistorie* (2005)

Haugen, Einar; Cai, Camilla: *Ole Bull* (1992)

Hendriksen, Knut: *Ole Bull* (2000)

Herresthal, Harald: *Ole Bull - Vidunderbarnet erobrer verden 1810–1837* (2006)

